

Փողին կը հրատարակուի ա-
մեն օր :
Բաժանորդութեան գինն է թէ
Պոլսոյ և թէ Գաւառաց համար
150 թիւ մէկ Օսմանեան ասիի
կանխիկ :
Օտար երկիրներու համար
համարու ծախքն աւելցնելով վրայ է :
Մէկ թերթի գինն է 1 դու-
րուշ :

Փող

Գանուցմանց տողն առաջին
անգամի համար 3 դրշ . երկրորդ
անգամի համար 2 դրշ . տեղի
անդամներու համար մասնաւոր
տակարարութիւն կը լլայ :
Համարից և գրութեանց պէտք
է զրկել 'ի վեցիկ խանդակաւ :
Երկր թիւ 8 . առ Գ. Մ. Շիշ-
մանեան . անվճար համարներ
չեն ընդունուիր :

Ա Ր Ե Ի Ե Լ Ե Ա Ն

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ՀԱՏՈՐ Բ.

1872 ՓԵՏՐՎԱՐ 12

ՇԱԲԱԹ

ԸՍՏ Ն. Տ. ՓԵՏՐՎԱՐ 24

ԹԻՒ 10

ՊՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 12/24 ՓԵՏՐՎԱՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Այս վայրկեան , յորում Գաղղիոյ
պարտուց բեռան մը ներքին ընկճեալ
նորանոր եկամտի աղբիւրներ կը փն-
տըւէ և նոր տուրքեր գնել կը խորհի-
ամեն կողմէն առաջարկութիւնք կը տե-
ղան որք Գաղղիոյ գանձային վեճակին
բարւոյն մը այս կամ այն գործունէր ,
այս ինչ կամ այն ինչ տուրքն իբրեւ
միջոց ցոյց կուտան :

'Ի մէջ այլոց , Սէլէսի , համաժող շատ
երեսօրհանաց և հրատարակաց , ժա-
ռանգութեան տրոյց առաւելումը կ'ա-
ռաջարկէ :

Ստանդարտութեան տուրքը , կ'ըսէ ,
ուղղապէս ոչ աշխատութեան կը վնաս-
ուի , ոչ վախճանութեան , ոչ ուսու-
նաց . հաւաքման ալ քիչ ծախք ունի
և , աղքատ ժողովրդեան խնայելով , լոկ-
ալիքներէն զերեւելիքն զրոյց կը ծա-
րանայ :

«Նաեւ տուրք մ'աշխարհ կատարելա-
պէս չկրնար ստանալու անոր նկարա-
զիրը : Այն միայն նա չկանգնէր զաշ-
խատութիւնը , այլ և կը խրախուսէ զայն
սովորելով զգրամագլուխն որ արտա-
դրէ . բնութեան ընդարձակու-
մը կը սահմանափակէ և հետեւեալ մե-
ծականքը հարկելու և հաւատարմութիւն
նպատակ :

«Ժառանգութեան վրայ դրուած
տուրքերն այժմ տարին 88 միլիոն կը
բերեն . կարելի չէ 1/5 յաւելուլ այն-
պէս որ 80 միլիոն աւելի դոյացնեն : Այլ
կրնայ պարտուել այսպիսի առաւելում
մը : Ճարտարութեան , երկրագործու-
թեան , ուսուցիչ վրայ աշակերտ տուր-
քեր կ'աւելնան , և ժառանգութեան ,
այն է առանց աշխատութեան ստա-
ցում հարստութիւնը պէտք չէ որ իւր
կարգին մասնակցել գոյ զոհողութեանց :

Արդարեւ առաջարկելով տուրքն շատ
աւելի արդար է քան այլ ամենքն , և
այնքան տեղի արդար որքան նուազ
կը հանրանայ հարկատուին վրայ : Մինչ-
դեռ հարկ կը դրուի չափազանց զիւղա-
պէս ցորենին ու հաճարին վրայ զոր
հրակէղ աբուսն տակ թափած քըր-
տինքներովն յառաջ բերած է , մինչ-
դեռ աւելի կը դրուի աղքատին հացին
ու ճրագին վրայ , ինչպէս առաւելու-
ղայն տուրք մը շրջուի այն հարստու-
թեան վրայ զոր ճոխն իւր ծնողքնե-
րէն կը ժառանգէ առանց ամենախորը
աշխատութեան : Ար շատ կը վայել-
չատ պարտի տալ : Անտարակոյս այս
պէս պէտք է որ խորհին արդի օրե-
նըսիքը որք աղքատու հակառակը-
քը յարգարել կը ընտան , իսկ զի զայս
կը պատուիրէ արդարութիւնը , և ասոր
հակառակը գործել յետագիւմէն կը

նշանակէ դէպ յառաականութիւն' որ
ինչ որ մեծ էր ու աղքատեան աղատ
կը կացուցանէր ամեն հարկերէ և զժո-
ղովրդն անոնց ներքին կը ճնշէր , իբ-
րեւ թէ ոչ ուրիշ բանի համար ստեղծ-
եալ ըլլար այն բաց ելծէ անշունչ պա-
տուանդան մ'ըլլալու այդ շքեղ բարձ-
րութեանց :

Աստորիական պետութեան մասն եւ
զոյ թիւրք գաւառի զիւսուր քաղա-
քէն (Կոստանթնուպոլիս) Փետր. 1 թուականաւ
դրուած նամակ մը կ'ըսէ թէ այն լեռ-
նաւ երկրը , թէ և քիչ ընդարձակ ,
կրնայ ապագային մէջ մեծ գետ մը
խաղալ իւր սահմանը պատերազմական
բնորէ գերազանց , զոր Աստորիա խիստ
կարեւորներէն մէկը կը համարէ և որուն
գերմանական պետութիւնն ալ երկար
ատենէ 'ի վեր տիրել կը խորհի : Ասոր
համար է որ , կ'ըսէ , հաղապարհի կայ-
սերական ընտանիքը միշտ վաղաքիւծ
է զժողովրդ և այսօր' ուրիշ ատեններէ
ուսկի ստեղծ այնքանութեան կուգայ այս
ընթաց , ինչպէս որ յունիստ 30 ին
կայսրը և կայսրուհին , Սուլթանը ի
Մերան երկխառն ատեն , անկէց ան-
ցան :

«Գրուածացիք ալ , կը յաւելու նա-
մակը , հոս բնակութիւն հաստատու-
եալ մ'ունին : Շատ մը Բրուսիայի
պաշտօնակալներ , օրապարտութեան պա-
տրուակաւ , երկրին մէջ կը պտտին ,
բայց իրենց բուն նպատակը զԹիւրք
լրտեսել ու լաւ մը գնել է , պատե-
րազմի պատահականութեան մը զիտու-
մով , և զԳերմանիա Զուլիցիկոյ ետե-
ւէն Բուսիայ հետ կապելու հնարքը
վնասել :

«Հոս Բրուսիայ դէմ տակաւ թիւնը
գրեթէ ընդհանուր է և երկխառն տե-
լու վրայ է : Եւ թէ և մեր փոքր երկի-
քը ընդհանրապէս տակի կ'ընդհանրա-
քան սահմանափակեալ զգացումներով
տողորեալ է , սակայն և այնպէս մեծ
համակրութիւն մը կը տածեն Գաղ-
ղիական կառավարութեան վրայ և մեծ
յոյս դրած են իւր ընդունած հանրա-
պետական ձեւին վրայ :

Աշխարհակալութիւն . ահա Բրուսի-
ական կառավարութեան տեսչը , երազը
այն անցողիկեղ նպատակն' առ որ կը
ձգտին իւր ամեն մտածմունքն ու ճը-
ղունքը : Եւ սակայն ինչ արդիւնք , ա-
հա' բովանդակ աղքատեան առ տա-
կաւ թշնամի իրեն , ահա' իւր անունը ,
իբրեւ տիրապետութեան խորհրդաբանը ,
ատակի ամենուն , և ինքն քիչ քիչ ա-
ռարկայ եղած ողջ այն աշխարհի անվա-
տահալութեան ու տակաւ թիւն :

Պէրլինէն դրուած թղթակցութեան
մը մէջ հետեւեալ տողերը կը կարդամք .
«Միջերկրական զործը , որոյ վրայ իմ

մերլին նամակի մէջ խօսեցայ , չլրիպե-
ցաւ Ռուսական կառավարութեան ու-
շաղկունքներն , որ Պէրլինէն բացատ-
րութիւններ խնդրեց այն ամբողջեանց
վրայ' զորս Բրուսիական սպայազունը
չ'ենէլ պիտի տայ այն քաղաքին (Կոս-
թնուպոլիս) շուրջը : Արտաթիւն արուած
պատասխանը չէ կրցած լիովին զոհալը-
նել Ս. Բեդերսպուրիի դահլիճը :

«Ինչ որ ալ ըլլայ , մի քանի շաբաթ
յառաջ , Ս. Բեդերսպուրի և Վիլհոլմ մէջ-
տեղ չ'ապշուած այն բարեկամական
հաւատարմութիւն յետոյ' Բրուսիայ ձեռք
տաւած այս պաշտպանական միջոցնե-
րուն մէջ պղծելի սէ կ'էա մը կը տես-
նուի' որ մեծ աճման մ'ընդունակ է և
կրնայ տեղի տալ ծանրախիւ ծանու-
ցալքերու :

«Տակաւին չէ մտադրած թէ աղքա-
տին' աղատական օրագրաց մէջ ինչպէս
մեծամեծ հաշակեցին Ս. Գեորգի տա-
նին առթիւ Չարին առաջարկած բաժա-
կը : Անոնց խօսքերուն նայելով , Չարին
կողմէն Վիլհոլմ կայսեր արուած հեռա-
զըրական գիրկընդխառնութիւնը ու-
րիշ բան չէր նշանակէր' բայց եթէ պար-
զապէս Ռուսիայ և արդի Գերմանիայ
մէջ մշտնջենաւոր խաղաղութեան դաշ-
նագրութիւն մը : 'Նոյն այն օրագրիկնե-
րն քանի մ'օրէ 'ի վեր բարձրովն տար-
բեր լեզու մը կը ցարժանէ : Ըստ ա-
նոնց , Ռուսիա , Եւրոպական վարկի հա-
տարակայ իրաւունքը վերահաստատու-
եալու , Գաղղիայ և Անգլիոյ հետ
յարձակողական և պաշտպանողական
դաշնագրութիւն մը կ'ընթացէ և կամ կ'ըն-
թացէ վրայ է :

Մեր վերջնութեւ թերթին մէջ Նիւ-
— Եորքէն դրուած նամակ մը հրատա-
րակած էինք , որ Միացեալ—Նահան-
գաց և Սպանիական կառավարութեան
մէջ մծալաւու փոխարկի մը պայթումը
կը նախագուշակէր , անոր աղբաբար
նշանները ցոյց տալով :

'Նոյնը կը հաստատէ նաեւ 'Նե—Եւրո-
պէս Ս. Մերիկեան զիւսուր թերթե-
րէն մին , որ համապատասխան է թէ մեծ
շանրապետութեան և Սպանիոյ մէջ ծա-
գած դժուարութիւնք վառօգ հոսիլ
կ'սկսին և թէ երկուստեք պատերազմի
մը աղբաբար շարժանքներ կան :

«Մեր համար , կ'ըսէ , Գաղա կը զ-
դայն Սպանիացոց ձեռքը մնալը խո-
չընդոտ մ'է 'նոյն կողմանց մեր վաճա-
ռականութեան զարգացմանը և մեր
պաշտօններ կատարմանը : Սպանիոյ կող-
մէն ալ թերեւ Միացեալ—Նահանգաց
հետ պատերազմ մը զրգուելը յաղա-
կութիւն մը կ'ըլլայ , թէ այս կողմէն իւր
արժանապատուութիւնը պահելով քաշ-
ուել կարենալու և թէ աղքատին պատի
մ'ի նպատակ իւր կու սակցութիւնները

երկատարդ թաղաւորին շուրջ համա-
խառնութեան տեսութեանը :

Ուրիշ յօդուածով մ'ալ 'Նե—Եւրո-
պէս յորդոր կը կարդայ Միաց-
եալ—Նահանգաց նախագահին որ 'Ռու-
սիայ կ'ընդունէ և Մեքսիկայի բախտը ու-
րոշէ , և կ'ապահովէ վնաս թէ ժողովրդ-
դականութիւն շահելու այսքան գեղե-
ցիկ տակի մը երեք չէ ներկայացած
նախագահութեան ընտրելոյ մը :

Օտար տէրութեանց հետ Գաղղիոյ
կնքած առեւտրական դաշնագրութեանց
զաղարման խնդիրն կ'սկսի Եւրոպիոյ
մէջ իւր շրջանն ընել : Ասի Աղղ. Ժո-
ղովայ օրոշման արդիւնքն է :
Անգլիայէն յետոյ կարգին Աստոր-
Հոնգարիայ և կամ է , օրոյ հետ արդէն
բանակցութիւնք սկսած են :

«Ռուսիա Գեորգիոյ այս մասին հետեւեալ
կերպով կը խօսի . —

Վիլնայէն առած մեր տեղեկութեանց
նայելով , Պաննովիկի մարզիկը , որ Գաղ-
ղիոյ դեպքանէն է հոն , Գաղղիոյ և Ա-
ւստրո—Հունգարիոյ մէջ եղած առեւ-
տրական իրաց ու նաւարկութեան վերա-
բերեալ դաշնագրութեան մէջ մուծա-
նելի փոփոխութեանց նկատմամբ խօսք
բացել է Մարտի կոմիտէ : Պրանսու-
փօգի կայսեր արաքին զորոյց պաշ-
տոնէն , զիտել տալով թէ ինքն այս
մասին վերջնական ու որոշ բան մը չը
կրնար ըսել , Լէյթայի երկու կողմանց
առեւտրական կրկին պաշտօնէից խոր-
հուրդն ու կարծիքը չառած , զգացու-
ցեք է Գաղղիական դեպքանին որ պէտք
չէ յուսալ որ Աստոր—Հոնգարիայ զի-
ջուսներ պիտի ընէ Գաղղիոյ այն խնդ-
րոյն մէջ :

Խ. — Գ.

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Բարիք 22 փետրուար .

Աղքատին ժողովոյ և կառավարութեան զեմ
օրագրաց մէջ եղած յարձակմանց յառաջն
տակաւ կամ 'ի հարկին զապելու համար ծը-
րադիր մը ներկայացուց կառավարութիւնը :
«Պոլսո» լրագրէր 3 ամսուան համար դադ-
րեցաւ :

Լրագրի և Քլէման Թոմա զօրապետաց ըս-
տանքներէն երեքը այս առաջու կանուխ զը-
խատուեցան :

'Նոյն թուական , երկրորդ .

Պատերազմի պաշտօնէից Միւսի զօրապետը
հիւանդ է . իւր պաշտօնէ քաջալին հաւանա-
կան է :

«Բանակի օրագրի» զաղբեցաւ :
Մեր այս առաւան հեռագրին մէջ յիշուած
օրինաց այն ծրագրը' զոր կառավարութիւնը
ներկայացուցած էր , մէկ կողմէն Պանարթիւս
կան ցոյցերուն և միւս կողմ միտղեական
յայտարարութեան իբրեւ պատասխան մը կը նը-
կատուի . ծրագրին ընդունուին հաւանական է :

Պրիլին 22 փետր .

Այս առաւան օրագրաց մէջ հրատարակ-
ուած պաշտօնական տեղեկութիւն մը կ'իմացնէ
թէ Բուսիոյ միջկրկուն կաթողիկոսը երեկ Պիւս
մարք իշխանն սպաննել ու վերս կառավարման
բռնուեցաւ :

Վրէժն 22 թիւ 10 մ. Երեւան.
Պետական գանձարէն վիճակին վրայ հրա-
տարական տեղեկագիրը 9 միլիոնի քաղ մը կը
ցուցնէ՝ որով 3 քաղաքացիական պաշտօնէից
վիճակը բարձրացուց արեւելեան ծառային :

Մի քանի Խաղաղ կարգադրութեան 1869 թ ժո-
ղովը թրակտին մէջ շարունակել առաջարկեցին
զՊապը Վատիկանու մէջ թողնել . բայց Արա-
տըրական կառավարութիւնը իւր կողմէն թող-
տուութիւն ընել մերժեց :

Աւստրո-Օսմ. Պանդայի բաժինը 154,23
Ռումէլիի բաժինը 75,93
Աճիւ 111,50

Պէրլին 22 թիւ 10.

Պապի կառավարութեան քով Գերմանիոյ զեւ-
սան Պ. Թոմբիլիէն անորոշ ժամանակին մը
համար արձակման հրաման ընդունած ըլլալով
հոս կ'ապաստուի :

Ն Ե Ր Ք Ի Ն

1. Երեւան. Հերբալ օրագիրը կիմայնէ .
թէ անցեալ երեքշաբթի օրը , Վ. Ե. Զ.
Մոլիմանը , Մեծ Եղարքոսը , պատերազ-
մի պաշտօնեայն և թնթիւնթիւնեայնի
տեսուչը Տօլմա-Պաշտօնի կայսերական
պալատը կոչելով , երկարօրէն զանազան
կարեւոր խնդրոց վրայ անոնց հետ խո-
սակցեց ե :

— Սրբապետական ժամատախտին ընու-
թիւնը քննելու և ծառայութիւնը արդիւն-
աւոր համար համապատասխան ժողով մը պի-
տի գումարուրի մարտ 16ին ի Վիլեն-
նա : Նոյն ժողովոյն Օսմանեան կառա-
վարութեան կողմէն ներկայացուցիչ
պիտի ըլլայ Աւստրական ժողովոյ նա-
խագահ Տօլմա-Պաշտօն , որ կ'ապա-
ստուի , թէ այսօր Մարաքաշի պի-
տի մեկնի :

— Կը լսեմք թէ Գարթալի «գայմա»
գամար իւր հրաժարականը տուեր է :

— Մարտիկայէն եկած վերջին շոգե-
նաւը Մեսսինայի մօտերը բաւական
ծանր վտանգի հանգիստը է : Գիշեր
ժամանակ , օդը մշտապես եղած ատեն ,
այն շոգենաւին և անդիակաւ նաւու
մը մէջտեղ՝ որ իւր կրակը չէր վա-
ռած , բաղկում մը տեղի ունեցեր է :
Այս վերջինը , ինքզինք չյայտնելու և
քննութեան չենթարկուելու համար ,
իւր ճամբան շարունակելու ուզեր , բայց
զաղկիական շոգենաւին նաւապետը վը-
րան թնդանով պարզել սպառնացեր
է , եթէ կանկ չառնու որչէս զի իւր
տեղեկագիրը շինելու համար անոր ա-
նունը ու գրօնը ճանչնայ : Բարեբախ-
տաբար եղած վտանգն այնքան ծանր
չեն եղեր :

— Կը լսեմք որ Բերա , հեռադրատան
մէջ , այսօր հարցախորձ մը պիտի ըս-
կըսուի 23 պաշտօնէից իրենց դործերը
դադրեցնելու մասին :

— Չէք մէ՛կ նորինարար Գալաթի Մաղ-

հալ Գէլը , շինողարթի օրը , քաղաք
հասա :

— Կը լսեմք որ Բերալի Ռաիկանու-
թեան Ատենին առջեւ եղած անաշու-
քնութիւններէ վերջը , յայտնուեր է
թէ Գալաթի Պաշտօն Էր Էրա-Տօլմա-
Պաշտօնի կեղծ հեռադրատան երկու Գա-
լաթի և հեռադրատան նախորդ պաշ-
տօնեայ Պ. Բ. հնարեր են : Այս վեր-
ջինին , բաւական ատենէ ի վեր ճամ-
բայ տրուեր է :

— Կը լսեմք թէ Գանձուց պաշտօնեայ
Եւսուֆ Պէլը վտանակ կ'ալիւ Պէլի
Մաքսատան տեսուչ և Գանձուց պաշտ-
ոնէին խորհրդական (Միւսթէշար) Լամին
էֆէնային Գանձուց պաշտօնեայ անու-
նէր են :

— Կը լսեմք թէ Չորեքշաբթի երեկոյ
Ղալաթիոյ մէջ երկու Մահմադականը
զերար դանակով զարկեր են . ասոնցմէ
մին մեռեր և միւսը վիրաւորուեր է :

— Չորեքշաբթի օրը , երկու Հայ կա-
նայք , Բերա Մեծ փողոցը Գանձար-
կէրի վաճառատան քով զինուորէ մը
կաշա կերպով թշնամանուեր են , այն-
պէս որ զինուորը անոնցմէ մէկուն վը-
րայ կ'ուզուի իսկ յարձակելու փորձ
փորձեր է : Կինը տուն վերադառնալէ
վերջը , շրջալիս սարսուռ մը գրեթէ
զինքը պաշարեր է :

Այս տեսակ գործողութիւնը Կինե-
րն կը ցուցնեն թէ պատերազմի նորըն-
տի պաշտօնեայ Ապա-Էրա-Գէրիմ
փաշային կողմէն անցեալներու մայրա-
քաղաքի պահպան զորացուցեալ ա-
տենաբանութիւնը ընտրուի է արդիւնը
յառաջ բերած չէ : (Էֆէն Զեքու)

Ս Ջ Ղ

Հայկեան դրական հարկերէն մաս Ժա-
մանակներս գեաւաւորովոյ աստղ մ'իյ-
նալով Պէլիթաշլեանի արժանաւոր յա-
լորդ՝ Պետրոս Գուրեանի մահը գումար
բանասիրաց՝ որք նորա ապրողոյն վրայ
մեծամեծ յոյսեր տածելով հանգերձ՝
ոչ սակաւ զմայելեան վայրիկ մի իւր
երկնածիւր հանճարին վրայ : Աւագ որ
կարծառեւ եղաւ նորա քանաստեղծին
կեանքը՝ զոր ի տղայ տիւր Ս. զգին նը-
տիւրած ըլլալով իւր չընաղ հոգին կը
վառէր Հայկական թատրոնը նոր հիւ-
նակութիւններով զարգացնելու եղան-
գեամբ , որոց ճաշակն արդէն չէր լսած
են մեր Ս. զգային բանասէրը :

Պ. Գուրեան իւր հոգեւոր ձիւրքերէն
քաղած երկասիրութեան բնաւոր հա-
տուածներ ժառանգ թողած է մեզ այ-
սօր , որք զրական հազուադիւրս դան-
ձեր ըլլալով իրաւամբ տրմանի են ի
լոյս ընծայուելու : Չայս տեսնելով իւր
կիւտարի Բնութեցարար ընկերութիւ-

մը , որ պատրաստ էր բոլոր ստացուածքը վառ-
նելու նորա համար , կը մտցունէր ինձ իւր
անցեալ մարտնչութիւնները :

Անրձուլեան նման բան մը կը տեսնուէր
այդ կեանք վրայ :

Յայտնի էր որ անաւանութեան մէջ շինցած
չ'ըլլալով՝ կուտութեան հետք մը նշմարելի էր
ի նմա տակաւին :

Համարձակ քաղաքներ , զիւրաշարժ հա-
տակէն , վարդապետի և բացառած գունդէն
և կապուտակային թիւի և չընտանիք արտաւա-
պիւրէն կ'իմացուէր նորա և անցեալու բնու-
թեան իմաստը որ հնարութեան անուշահամութիւնը
կը տարածէր շուրջը , նման Արեւիկի փողոց
ճիւղերու՝ որոց քով փակեալ ըլլալով անգամ
մէջերէն արտաւանակալ հոտաւորին բուր-
մունքը դարձեալ զուրկ կ'ընէր :

Վերջապէս կամ ընտրուի էր , և կամ
իւր հիւանդութիւնէն արտաճառու , մերթ
ընդ մերթ աշխարհ մէջն ցամաքութեան փայ-
լակներ կը ցոլանային՝ որոց արտաբերութիւնն
երկնային յայտնութիւն մը կը լըլար նորա քրտ-
անձին համար : Բայց զինքը սիրողներն անթիւ
էին , իսկ նա՝ տակաւին ոչ զոր սիրած էր :

Նը կը փութայ այսօր բարեկյառակ Հե-
զինակին դործերը հրատարակել և
հրատարակութեան արդեամբը նորա
դաւանին վրայ շիրիմ մը կանգնելու
կրկնակի նպատակաւ Մանաթոյով մը
կազմել 14 անդամէ բաղկացեալ , որոց
մէջ գանձապահ ընտրուած է Սեծ. Բեթ-
րաք Էֆէնայի Կանչերան :

Միւսոյ զործերը՝ որ տասնէն աւելի
արձակ և ասանուոր , թատերական և
քնարերգական հեղինակութիւններէ կը
բաղկանան , առ նուազն 500 երես ու-
թածալ հատորոյ մը մէջ պիտի ամփո-
փին , որոց հրատարակութիւնը լրանա-
լէն յետոյ պիտի վաճառուի 1 Վարձ.
Մէճիտի : Մանաթոյովն սկսած է ար-
դէն ձեռագրելու հաւաքել և հրա-
տարակութեան դործին ձեռնարկել ,
զոր փութայնելու համար բաժանորդ-
դատարկութեան տոմարներ հանած է ի
զին մէկ մէճիտ : Անխաւ բաժանորդ-
դատարկութեան պէտք է հեռեւեալ տե-
ղերը գիւն և իւր բաժնետոմսն ստա-
նայ , որ Բնութեց. Բնութեան կըն-
քովը և Մանաթոյովն գանձապահ ըն-
տորողութեամբ վաւերացեալ է ,
Չարմաք ճըլար Գաֆաֆեան զրատուեր
և Մահմուտ փաշա Պոյաճի Մանուկ ա-
ղայի խնամով :

11 Փետր. 1872 խոսիւտար

Հրատարակել Մանաթոյովն

Ատենապետ

Գ. Ս. ՉՊԱՆ

Փարիզ լրագրոյ խմբագիր հաշակաւոր
Սեծ. Ս. Բաշաճի Էֆէնայի Մուրաբան
Բնութեցարարին մէջ այս գիշեր ժամը
2 1/2 ին Ս. զգին յետադիւրսութեան գը-
լաւոր պատճառներէն վրայ անհա-
բանութիւն պիտի ընէ . նաեւ դաշնակա-
Ա. զգային երգեր պիտի երգուին :

Ի Գիւմաջ Տնօր. ժող.

Սանտըր Պուրնի Ատենապետ

Բնութեցարարին թիւ 90 Կրդ. Մ. Նիւթա

Ենի-Պարաւ

ԱՌՆԻՏՐԱԿԱՆ

Կը լրացուի 25 փետր. 1872
Բանակի Միտիկ Սըլեան , բնա 11 1/8
Մարտած 12,000 հալ :
Հրատարակել հանգարա :
Հաւ. Բաշա ժող. 97,000 .
Պատրաստ արարած 566,000 .

Կը լրացուի 22 փետր. 1872

Կաղ. Բեթրոյի 21 3/4

Կը լրացուի 23 փետր. 1872

Ս. Բեթրոյի 16 1/2 չիլին

«Մօճեր» թիւի թիւ 44 1/2 չիլին

Դարար 2 րոպէս կիւնար 33 չիլին 3 թիւն

Ճէ հրէ. թիւ 8 իւր 12 1/2 չիլին

Կը լրացուի 23 փետր. 1872

Փոխ. վարչի ի Կարիզ . . . 23,73

Գոտորի Ս. զգին . . . 92 10/16

Թիւ Բեթրոյ . . . 40 1/4

Բարի 23 փետր. 1872

Գոտորի Գաղղոյ . . . 56—57

Միտի Բանի յայտնի էր որ այն աղջիկը ոչինչ
բանով մ'այն վիճակին մէջ չիլին էր , և թիւ
կընար նոյնպէս սիրողոյն և անընտանեւ կոյն
մը լինել վերջոյն : Մարդ արքայա ստուգ և
անկախութեան սկսն ունէր . երբ այս երկու
ղղայմանց տեղ եղող անձ մը վիրաւորուի
ի պարկիւտանէ զրդեալ անձին լուրը բրտը
կատարելու կարող կ'ըլլայ :

Չիլի խոսեր . կարծես հոյիս որտիս մէջ

անցեր էր , և սիրտս ալ աշխարհ մէջ :

— Բեթրոյ , կրկնեց յանկարձ , դժբ. կու-

ղաք կ'ըր իրաւորութեան ժամանակ արդի-

տութիւնը հարցունելու համար :

— Այո :

— Կրտսի բարեկիրտ էր եղեր : Կընայիս

կընար երախտայ խոսիլ ինչ ցուցիչ ձեռ :

— Թող տուով ինձ որ մերթ ընդ մերթ դամ

զնից տեսնեմ :

— Հրատարակել , որչափ որ ուզէք , ժամը

շինելու մինչեւ փեց , տասնութիւն մինչեւ կէս

զինքն :

Կաթիւն , ձեռքի ամփոփումն ալ փայլը մի ան-

գամ նուազ չ'ուրիշ :

Ինչո՞ւ :

Իտալիայ . . . 65—40
Թիւրքիայ . . . 49—90
Վիլեն 23 թիւ 10
Աճիւ . . . 111—50
Կրկնակի Բուճիլի . . . 76—20
Փոխ. Կընար 3 ամիս վճարելի 112—90

ԿԱՍԱԿԵՆԻՆԻՆԻ 12-24 Փետր. 1872
Փոխանակարի իւր 100 դր. էն .
Կընար 5 ամիս վճարելի 108 1/2
» 5 օրէն » 109 1/2
Մարտի 5 ամիսէն » 25—52—00

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԳՈՒՍՈՒԼԻՏ
Փետր. 11 երկրորդ դր. . . 53—55
» 12 րոպէս . . . 53—51
Ժամ 6 . . . 53—25
Կէս օր . . . 00—0

Փոխ. 1863 թ . . . 527—
» 1865 թ . . . 532—
» 1869 թ . . . 502—
Կրկնակի Բուճիլի . . . 76—
Թրամուէյ (աճիւ) . . . 410—

ԲՆԱԿԱՅԻ ԳՈՒՍՈՒՆ
Անգլ. լիւր . . . 109—
Պաշտ. քրտնոց . . . 87—
Ռուս Երեւան . . . 89—10
Գրքից . . . 51—25
Արձաթ մէճիտ . . . 1—37
Հինգոց . . . 105—15
Մէճիտ . . . 105—15
Պիւն . . . 118—50

ՍԱՆԿԱՅԻՆ

Յատակիկ չորեքշաբթի երեկոյ ,
փետր. 16 թիւ 10 , Պոլսոյ Բերալի թաղին
մէջ Հայերէն ատենախօսութիւն մը պի-
տի ըլլայ , ու նոյնը երկու չորաթիւ հեղ
մը պիտի շարունակուի . Առաջին ճա-
ռը պիտի խօսի Բոյէթիւնի վարժարա-
նի դասաւանդներէն Արժանապարհ Յախ-
րու Էֆէնայի ձեռնարկէն . Երկրորդ պիտի
ըլլայ «Ստղերը» : Միւսին որ մասնաւոր
տեղի մը կարգադրութիւն ըլլալ , ա-
տենախօսութիւնը առ այժմ Բերա Սեծ.
Միւստան Գոլհանէն Էֆէնայի տունը
պիտի ըլլան :

Մեծարոյ բարեկամը հրապարակու են
ներկայ գտնուելու :

Առաջին ատեն թիւ 2 թիւ 10

Թուրք 2 1/2 թիւ 10

ԹԱՏԵՐԱՆԱՆ ԱՋԻ

Պ. Յ. Վարդապետ Հրատարակութեան
և մանաւանդ աշխատանք մասին օգտա-
կար ծառայութիւն մ'ընելու գեղեցիկ
խորհրդով , յատկապէս երկու չորաթիւ զի-
չեր , Ռամանի Երաւարդ մէջ արտաք
կարգի երեկոյն մը պիտի տայ , զի-
բանասիրութիւն ամեն քանակներու :

Պայն երեկոյնին նիւթերն են :

Հաւ. մը ինչեւ ատենախօսութեան
մէջ աշխատանքի մասին կատարելադործման
և արհեստագիտութեան մէջ Հայտնի յետա-
թիւն վրայ :

19 զ. դարու Եօթնամեայ պատանեկի
մը սիրահարութիւնը , կատարելադ. 1 արար
Պաղաղ և խաղ . կատարելադ. 1 արար
Գրքէն գեղ. Ս. զգին մը . երկու
ժող. 2 րոպէս :

Պար գեղեցիկեաց :

— Նոյն և անձ արարութիւն բան մ'ըրած
կըլլաւ ինձ , երկրորդ՝ միւսի հետ կընար
նուազել արդ :

— Մի կողմէ կը տայ նախընտրել , որք

— Երբեք մտալ , որ «կիսակրտսէ» կան

Կաթիւն նախաւ դաշնակին տեղ և սիւնը

նուազել Վիլենի հարցալի մեղքին , որոց

տարակարգ քաղ. կը զրաւարի խաղ :

— Կարողարեւ ձեռնը զաշակին վրայ

«Թնայցած» կը հետեւի առաջին քանակին

խաղերուն , և ցած ձայնով ալ կ'ըլլայ : Կը

Կաթիւն դժուար խաղ . Կարկին հասաւ

մտաւոր , Գոտորի կ'աշակին վրայ զայն

կ'ըր :

— «Ինչ , մի րէ , ուս , քա , մի , րէ , աշ»

քա ինչ կ'ընար յարգութեան դարձեալ սիւն

Կաթիւն վերադառնալու , յետոյ Մարդա-

րտա քա :

— Հիմա , թող փորձեմ :

«Կառու և սիւնը նուազել , բայց իւր արդ-

տաւ մտաւոր միւս կը պարկիւն վերադառ-

նալու մէկուն վրայ :

(Երաւարդ Է)

ԱՌՆԻՏՐԱԿԱՆ

Ինչպէս որ Գործող Նախարար թուով մը խոստացած էինք Վ. Պօլսոյ առևտրական հրապարակին վրայ մասնաւոր տեղեկութիւններ տալ, ահա այս անգամ գիւրախման ձեռքով աղիւսակ մը պատրաստած ենք, յորում պիտի նշանակուին ներքին և արտաքին բերքերու միջին տեսակ գիները: Առ այժմ շաբաթը միանգամ պիտի հրատարակենք հանդերձ իւրեանց կարևոր գիտողութիւններովն, որոնք յուսովն է մեզ թէ մեր գաւառացի եղբայրը ոչ այնչափ նուազ օգտաւետ կը լինին:

Թէպէտ այս անգամ ամբողջ բերքերու գիները Պայրաւի պատճառաւ չը կարողացանք ճշգրիտը նշանակել. ինչպէս շատերունը բաց թողած ենք, բայց ուրիշ անգամներու համար պիտի ջանանք զոչապիւր զանաւր՝ որք թախանձանօք խնդրեցին մեզմէ:

Փող, գաւառացի Աղգայնաց մասնաւոր ծառայութիւն մ'ընելը իրեն նուիրական պարտք մը սեպած ըլլալով, կը փախար յատուկ տախտակ մ'ալ մասնիկով մուտքի ընթացիկ համար պատրաստել, այս առթիւ կը խոստանանք քիչ ատենէն զայն ևս հրատարակել յօդուս գաւառացւոյ:

Գ. Ն. Ստեփան.

ՎՐԻՊԱԿ

Երէկուան լրագրոյ թիւը 9 ըլլալու տեղ սխալմամբ 10 եղած է:

Ա Ձ Գ

Լրագրոյ Տպարանը՝ ի վէջի թան թիւ 40, Տէրութեան տը պաղարկան օրինաց համաձայն,

Հայերէն տառերով, գիրք, ակաւրակ, յայտարարութիւն, նամակ, քուէնամակ, տոմարի, անգործութիւն, հարսանեաց և ննջեցեաց հրաւեր, լրագիր և այլն, իրիտ տրժան գնով տպագրելու պատրաստ է:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆՔ

ԳՈՐԾԱՆԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԳՐՈՑ ՅԱՆԿՐ

Լամբնէ. Բանք Հաւատացեալ ուրուք Գին քաւորդ մէճիտ.

Գասադիրք Հայ. պատ. Գին 5 դր. Բերիտոս ի վառիկան. Գին քաւորդ մէճիտ.

Գաղանի Ատեան, Անկախ Գատաւրաց Գին 1/4 մէճիտ.

" " Արարատայ Բաժանորդաց համար Գին 4 դր.

Կը ծախուին ամեն Հայ գրաւաճառաց, և Բերայի լրագիր ծախող ծխաւաճառներուն քով, և կամուրջին զըլուխը Պարգէն և Իզմիր Պ. Հ. Շահվէքիւհանի խանութը:

ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅՈՑ

Գեր. Երեմիա վարդապետի վանքոյ Տ. Սարգսեանց Կալիկապոսի Ծովաց Աշխարհին.

Այս բաղմանման հայերենաւոր Եւրոպայի վերաբերեալ աշխատանք թուովն ընդհանուր տեղեկութիւն կուտայ Հայաստան աշխարհի բնական, քաղաքական, պատմական, եկեղեցական, կրթական, բնակրական, բնաւ.

նեկան, արուեստական և այլն վիճակաց վրայ. լեզուն է գիւրահասկանալի զըլաւար, կը բաղկանայ 552 երեսէ:

Այս աշխատանքովն ոչ միայն աղգայն պատմութեան անկախութիւնը կը մատուցանէ այլ նաեւ ամենատիւններ և հասակի Հայոց ուղղեալ ընտիր յորդորներովն ընթացման մէջ արժանաւորութիւն ունենալը ճանչցուած և վկայուած է:

Կը գտնուի ամեն Հայ գրաւաճառաց քով զին մէկ արծաթ մէճիտ:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅՈՑ

Մեծ. Պերպերեան Աւետիս պատուելի աշխատանքով Պատմութիւն Հայոց ընտիր զործը՝ զոր սակէ առաջ թէ Մեծ. հեղինակին և թէ տաղարական ծախող համար ստիպուած էինք թէ և 3 արծաթ մէճիտի ծախելու, բայց նկատելով որ մեծադոյ հասարակութեան կողմանէ՝ զնոյն բարձրութեանը պատճառաւ դժգոհութիւն կը տեսնուի. այս անգամ թէ ընթերցատէր աղգայնոց գիւրութեանը և թէ մեր սոյն մեծ գործին համար ըրած ծանր ծախսերը եթէ ոչ զոցեալ՝ գտնէ թեթեւեղեալ համար՝ 1 1/2 արծաթ մէճիտի ծախել որոշած եմք ի ջնաս մեղ, կանխաւ վըտաճ ըլլալով որ սիրելի Աղգիս ընդունելով խանդավառ մեր այս գաւառացի ծառայութիւնը:

Վերալիցեալ պատմութիւնը կը զըտնուի Մէքան շարքին թիւ 88 Պարսի Բերդիւնի գրատունը:

Ապա Պերպերեան.

ԳԱՆՈՒՆԻՆ ԴԵ ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

Գործարարներն են:

ՍԵՐԱՍԻԱ. Նշան է. Թաւան: ՇԱՊԻՆ—ԳԱՐԱՀԻՍԱՐ. Խորով է. Ս. Մարտեան:

ՍԱՄՍՈՆ. Եղուար է. 1. Մարտեան: ԿԻՐԱՍՈՆ. Գեորգ է. Մարտեան: ԵՐԱՅԱՍ. Յարութիւն է. Տէրէն: ԱՏԱՐԱՅԱՐ. Գրգոր է. Գալպէտ: ՆԻՍԻՄԻԿԱՆ. Խորով է. Խաչիկ: ԱՐԱՄԱՆ. Արամ է. Վանահայր Տ. Գեորգ Ս. Արքեպիսկոպոս:

ԱՄԱՍԻԱ. Յակոբ է. Մարտեան: ՊԱՆՏՐԱՍ. Սարգիս է. Մարտեան: ՏՐԱՊԵՏՈՆ. Ստեփան է. Մ. Յակոբեան: ԿԱՐԻՆ. Տէր Գրգոր քահանայ Տ. Միտասեան:

ՉԱՐԻՈՒՆ. Մարտիկ է. Ստեփան: ԵՏԻՐՆԵ. Յարութիւն է. Խաչիկ: ՖԻԼԻՊ. Նշան է. Նիկան: ՈՏՈՍՈՐՈՑ. Մանուկ է. Պէդէսեան: ՄԱՐԶՈՒՆ. Յովհաննէս է. Եղեան: ԵՐԱՍԱԿԵԱՆ. Արթ. Մամբրէ վարդապետ Մարտեան:

ՆԻՊՈՒՆ. Մարտիկ է. Փարթուկեան: ՎԻՏԻՆ. Մ. Յարութիւն է. Արքեպիսկոպոս: ԿԵՐԱՎ. ՕՐԹԱԳԻՆԻՎ. Համարձեւ է. Ս. թանաթեան:

ՎԱՆ. Եղարար է. Թերզիպաշեան: ԲԱՂԵՆ. Արթ. Մամբրէ վարդապետ: ԲԱՂԻ. Արթ. Պետրոս վրդ. Բարձրեան: ՄՈՒՇ. Արթ. Գրգորիս վրդ. Աղանեան: ԽԱՐԵՐԻ. Սմարտեան Բնակրութիւն: ՕՐՏՈՒ. Ռաֆայէլ է. Ասաքեան: ԱՏԱՆԱ. Պետրոս է. Տ. Մարտեան: ՏԻՊԵՆԱԿԵՐՏ. Թովմաս է. Զաւղաւարդեան:

ՎԱՆՏԵՆ. Նիկոլոս է. Ստեփան: ՉԱՐԵԱՄԱՍ. Եղ. Արքեպիսկոպոս Վարդապետ: ԵՐԻՊՏՈՒՆ. Գեր. Տ. Մարտիկ Ս. Արքեպիսկոպոս:

ՏԵՐ ԼՐԱԳՐՈՒՄ—ԿԱՐ. ՄԻՆ. ԵՐԱՅԱՍԵԱՆ

ՏԵՐԻՆ Գ. Մ. ՇԵՄԱՆԵԱՆ

Ա Ռ Ե Ի Տ Ր Ա Կ Ա Ն

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍՈՑ 1872 ՓԵՏՐՎԱՐ 12/24

ԲԵՐԲ ՍԱՌՈՑ

Ընթացք շարժական ներքին և արտաքին բերքերու.

ԲԵՐԲ ԵՐՈՊԱՌՈՑ

ԲԱՄԱԿ	(Ողկա)	(Ղաւր)	(Փր.)	(Սաւ. Ու.)	(Մախում)	(Պարտաւ)	ՄԵՏԱԿԱՍ	(Ողկա)	(Յարնդ)	(Սաւ. Ու.)	(Մախում)	(Պարտաւ)
Ատան	10	10	—	100	5000 Հակ	15000 Հակ	Պարտաւ	—	45	—	—	480 Հակ
Վրաստան	8	—	—	—	1500	10300	Պարտա	—	—	—	2000	660
Պարսկաստան	8	—	—	—	8500	2500	—	—	—	—	—	—
Կէյքէ	9	—	—	—	11000	1000	Պարտա	—	110	—	106	1500
Իզմիր	9	20	—	—	2400	12400	—	—	—	—	—	22000 Բիւլ
ԲՈՒՐԴ							ՏՈՐԵՆ	(Բիւլ)	—	—	—	—
Սնատու լրագրում	—	15	20	—	500	1550	Պարտիկ կործ	—	52	—	118	15000 Բիւլ
Բումիլ լրագրում	—	15	20	—	100	2100	Ռատու	—	50	20	—	10000
— Էրուշում	—	75	30	—	—	—	Պարտաւ	—	25	—	—	7000
ՄԱՋԸ							Վարնա	—	25	20	—	55000
Պարսկաստան	—	10	10	—	—	—	Եղիպատի թաւ	—	18	—	—	100000
Անատոլ	—	9	—	—	—	—	Գարի թաւ	—	15	20	—	160000
Ճերմակ	—	6	—	—	—	—	ԱՆԻՐ					
ՃԵՐԻ							Երբի, Ա. Բ.	(Ողկա)	—	—	—	—
Կեսարի	—	21	—	—	—	5100	Գրատ, Ա. Բ.	120	272-253	—	110	10000 Պարկ
Ենիկի	—	20	20	—	—	—	Օտտա, Ա. Բ.	62	250-270	—	106	3000
Թոգատ	—	18	20	—	550	2460	—	—	132-141	—	100	100000
Սըլէր	—	16	20	—	100	—	ԻՏԻՐ					
Բիթլի	—	26	—	—	—	—	Խաչիկ Բիւ, Ա. Բ.	100	1180	(Փր.)	—	50000
Աֆիան	—	245	—	—	—	—	— Մ. Բ. Բ.	1	16	—	—	60000
Վարդի լր.	(Մըզալ)	55-58	20	105	—	—	Երար Բիւ	(Կէնդիար)	245-216	—	105	2000 Տախա
ՊԱՐԵՆ							— Գաղիս զրու	—	283-285	—	—	1250
Թողաթ	—	9	10	100	—	150000 Փր.	Երար	1 (Ողկա)	41	10	—	50000
Մանգիթ	—	15	20	—	10000	—	Լիզակ (Կիլի) Պէն	1	120-140	—	—	500 Պարկ
ԱՅՈՒՍՈՐ							Գրար	1	55-60	—	—	1000 Մախ
Ամալի	6 3/4	100	—	—	1000 Հատ	15000 Հատ	Կարմիր	1 (Ողկա)	—	—	—	5000 Պարկ
Եօզկաթ	8	100	—	—	500	1900	Կար 2 մատի	1 (Ողկա)	—	—	—	5000
Սերասի	3 1/2	100	—	—	—	8000	Թիլ զմի	1	25-27	—	104	300
Կեսարի	9	100	—	—	—	5000	— Բ. Բ. Բ.	1	45-70	—	—	100000
ԹԻՅՈՒՐ							Բարի	1	25-25	—	19	5000
Ենիկի	—	30	—	105	200 Հակ	20000 Հակ	Անար	(Կէնդիար)	300-320	—	100	50000 Պարկ
Գատաւոյ	—	43	—	—	—	—	Հանդիսի ամուս	—	50-52	—	—	40000 Կընդ
Պէրպար	—	51	—	—	—	—	Զինի տախտակ	100 (Ողկա)	90 Գր.	—	—	20000 Բիւլ
Վան	—	29	—	—	—	—	Կրիսի Հալաճի	—	64	—	—	—
ԿՏԱՆԱՍ							— Կատու	—	60	—	—	900
Անատոլ	—	56	50	118	—	5000	— Կիլի	—	60	—	—	500
Բումիլ	—	55	10	—	—	7000	Բարի. Փր. Ե. Ե. Ե.	50 (Բիւ)	115	—	—	2200
Սուամ	—	4	20	—	—	—	ԲՈՒ	(Կալ)	—	(Փր.)	—	—
Մըզում աղարմա	—	25-26	—	110	—	—	Պարի	10	100	—	—	200
Սալկա Անատոլ	—	55	—	—	—	—	Բիւլ	14	—	—	—	1000
ՃԵՐ							Ենիկի	9 1/2	100	—	—	55000
Մուսանե	—	7	50	106	—	850	ԲԵՐԵՆ					
Ս. Կալ	—	7	10	—	—	—	Խաչիկ	(Ողկա)	100	—	—	—
Սալգը	—	8	30	—	—	—	Եղիպատ	1 (Ողկա)	46 Գր.	20	—	10000 Պարկ
Միսիլի	—	6	30	—	—	—	Կարպի	—	5	264	140	3000 Բար.
							Կատու	—	15	20	—	15000 Տախա
							Խաչիկ	—	8	10	—	15000 Տիլ
							Խաչիկ	—	56	—	—	500 Տախա
												8500 Տախա

Գ. Ն. Ս.